

BYGGERI

og byudvikling
for fællesskab og livskvalitet

**Mennesker
før mursten**

Alternativet Aarhus
Lokalt udspil for byggeri
og byudvikling 2025

Alternativet

*Et samfund kan være så stenet
At alt er en eneste blok
Og indbyggermassen så benet
At livet er gået i chok
Og hjertet er helt i skygge
Og hjertet er næsten hørt op
Til nogen begynder at bygge
En by der er blød som en krop.*

Inger Christensens vision
om en 'blød og human storby',
som hun beskriver det i et digt
i digtsamlingen 'Det' fra 1969.

Indhold

Byen som ramme for bæredygtig trivsel 4

Demokratisering af byudviklingen 5

Plads til det gode liv 10

Byggeri inden for de planetære grænser 16

På tværs af generationer i parcelhuskvarteret 22

Byen som ramme for bæredygtig trivsel

Aarhus er "Smilets By" – uhøjtidelig og tilbagelænet, optimistisk, ambitiøs og summende af liv. Med den fantastiske placering mellem havet og skoven smelter det pulserende bymiljø sammen med den smukkeste natur.

Det burde være en selvfølge, at vi med det afsæt udvikler Aarhus som en levende, smuk, tryk, bæredygtig og sund by. Hvem kan være imod det? Alligevel er det desværre langt fra altid, sådan det går.

Igennem de seneste årtier har vi set alt for mange steder, hvor der er bygget for højt, for grimt og uden sammenhæng med lokalområdets udtryk og historie – eller som ødelæggende indgreb i sammenhængende natur. Der er bygget boliger til individuelle behov uden tanke på de fællesskaber, som er grundlaget for det gode liv. Der er bygget uden hensyn til klima og miljø.

Den udvikling vil Alternativet vende!

Vi vil sætte en ny retning, hvor byrådet ikke bare overlader udviklingen af kommunen til markeds kræfter og rigmænd, der spekulerer i ejendomme, men giver borgerne mulighed for at være medskabere af deres egen by.

Vi vil tage afsæt i viden og værdier, som giver politisk handlemod til at medtænke og drage omsorg for mennesker og alle de andre arter, dyr såvel som planter, i alt hvad vi gør.

Vi vil medtage forskning og viden om tre grundlæggende aspekter af byen: 1) fysiske strukturer, materialer, systemer, 2) adfærd og 3) menneskers indre liv, oplevelser og psykologi.

Alt sammen med en ambition om at skabe bæredygtig trivsel for byens nuværende og kommende borgere, for vi skal kunne leve gode liv med høj livskvalitet uden at skade andre mennesker og den ene jordklode, vi bor på.

Vi håber, du synes om udspillet. Du er altid velkommen til at kontakte os, hvis du har forslag eller kommentarer.

På vegne af Alternativet Aarhus

Lissi Bagge
Forperson

Bjørn Olsen
Spidskandidat

Anna Calero
Byråds kandidat

Karina Konrad
Byråds kandidat

Thure Hastrup
Byråds medlem

Nilas Bay Foged
Byråds kandidat

Jeppe Spure Nielsen
Byråds kandidat

Nikoline Erbs Hillers-Bendtsen
Byråds kandidat

Tenna Duch Schaldemose
Byråds kandidat

Carsten Borup
Byråds kandidat

Demokratisering af den nære byudvikling

I en tid med reformtræthed, mistillid til politik og faldende deltagelse i fællesskaber, har kommunen en særlig opgave: At genskabe tillid og håb om, at det nytter at engagere sig. Demokratiet skal ikke kun være noget, vi har. Det skal være noget, vi gør. Sammen. Hver dag. I lokalsamfundet!

Mange aarhusianere har et stort hjerte for Aarhus og ønsker at engagere sig i udviklingen af deres eget nærområde. Det skal der være plads til. For i det øjeblik vi giver borgerne plads og åbner for den hverdagsdemokratiske samtale, bliver det lokale initiativ til en stor ressource.

Et godt byliv i gode byrum tager hensyn til helheder og særpræg i de enkelte kvarterer. Kun sådan sikrer vi, at borgerne oplever samhørighed med kvarteret og dets beboere, hvilket igen sikrer den enkelte borgers oplevelse af trykt at kunne udfolde sig som individ og borger. Borgeren skal føle sig godt tilpas med kvarteret og nyde at bo der. Det understøttes bedst, hvis borgeren kan identificere sig med kvarteret og får identitet fra kvarteret.

Det lokale engagement er afgørende for oplevelsen af god bykvalitet.

Borgere som byskabere

Vi vil væk fra kommunal topstyring og give plads til, at det lokale initiativ kan spire nedefra. Vi mener, at kommunens rolle er at støtte det lokale engagement. Det kan enten være aktivt ved at facilitere udviklingsprocessen eller være mere tilbagetrukket ved at støtte borgernes egen proces.

Nærdemokrati og byudvikling via fællesråd

Med deres lokale indsigt er fællesrådene et vigtigt bindeled mellem lokalområderne og kommunen. De skal anerkendes og løftes yderligere med bredere deltagelse, reel indflydelse og tydelige rammer for handlerum.

Vidste du at

I Liège i Belgien har lokale taget sagen i egen hånd for at bekæmpe boligspekulation og høje huspriser. De har oprettet et andelsselskab, hvor borgerne opkøber bygninger på tvangsauktion og istandsætter dem til gavn for lokalområdet. Real-estate Biens Communaux (til det fælles bedste), som det hedder, har bl.a. købt og istandsat en fabrik, der i dag huser en læge og andre ting. Årsagen var, at borgerne i et lokalområde stod uden læge, da der manglede lokaler til en rimelig pris, som lægen kunne bruge til sin praksis.

Borgerne som byskabere

Alt for ofte oplever borgerne, at de bliver hægtet af og overhørt, når de professionelle byudviklere og investorer står klar til at indtage kvarteret med nybyggeri.

Borgerne risikerer i værste fald at blive fremmedgjort i deres eget nabolag. Derfor skal byrådet beskytte borgerne mod spekulation og i stedet give borgerne selv mulighed for at præge udviklingen.

Konkret indsats frem mod 2030

Vi vil fremme hverdagsaktivismen – det daglige borgerengagement, der får livet og mangfoldigheden i byens rum til at spire nedefra, og som skaber en positiv lang langsigtet forandring i lokalområderne med dyb identitet og stærk oplevelse af tilhørsforhold blandt borgerne.

Der skal afsættes en pulje til støtte af borgerdrevne projekter og initiativer, der bidrager til byudvikling, iværksætteri og social innovation. Kommunen skal geares til at hjælpe med rådgivning, netværksmuligheder og adgang til midlertidige byrum, hvor der er plads til eksperimenter og uformel, organisk byudvikling. Disse områder skal kunne anvendes til midlertidige projekter, kulturelle events, iværksætteri og fællesskabsaktiviteter uden tung planlægningsproces.

Tidlig inddragelse af borgerne

Aarhus står overfor store forandringer med nye byområder, fortætning, klimahensyn og behovet for gode byrum, der skaber liv og fællesskab. Derfor er det afgørende, at borgernes viden, ønsker og lokale perspektiver bliver inddraget langt tidligere i udviklingen, end det ofte er tilfældet i dag.

For sent igangsat dialog betyder ofte konflikter, mistillid og projekter, der ikke imødekommer borgernes behov eller passer ind i bydelens særpræg eller. Hvis Aarhus skal være en by med høj kvalitet i byliv og byrum – og leve op til sine ambitioner om mindre system og mere borger – skal inddragelsen ske tidligere, og være forpligtende og transparent for alle.

Konkret indsats frem mod 2030

Alternativet vil arbejde for, at tidlig inddragelse bliver proceduremæssigt bindende og sker efter en fast praksis, hvor fællesråd borgere inviteres til en indledende workshop og til en byrums- og nabotur, før der udarbejdes konkrete projekt- eller lokalplanforslag, så planlæggere og bygherrer får førstehåndssindtryk af stedets kvaliteter og udfordringer, set med borgernes øjne.

En nedsat lokal følgegruppe deltager i tilpasningen af projektforslaget. Ved afslutningen kan følgegruppen kræve, at dens ikke-imødekomne synspunkter udførligt beskrives i forvaltningens indstilling til Byrådet.

For at sikre gennemsigtighed skal forslag, der fraviger lokale indstillinger væsentligt, ledsages af en offentliggjort begrundelse. Samtidig skal det være muligt for fællesrådet at beskrive i indstillingen, hvad forslaget 'giver tilbage' til lokalområdet.

Styrkelse af fællesrådenes rolle i den nære byudvikling

Kommunens mange fællesråd har et stort potentiale for at bidrage til at realisere en mere lokalt forankret demokratisk byudvikling, hvor lokal viden, drømme, muligheder og prioriteringer sættes bedre i spil i relation til forvaltningen og byrådet.

Det vil skabe en større overensstemmelse mellem lokalsamfundenes behov og de muligheder, som findes lokalt for at skabe bæredygtig trivsel.

To centrale demokratiske opgaver for fællesrådene er at hjælpe byrådet med 1) at bringe relevant viden om lokalområdet i spil i beslutningsprocesser og 2) prioritere indsatser i deres geografiske områder ud fra lokale behov og drømme.

Konkret indsats frem mod 2030

Alternativet vil tilføre fællesrådene en fællespulje til udmøntning af lokale byudviklingsprojekter inden for bl.a. mobilitet, byliv og bæredygtige fødevarer.

Samtidig vil vi styrke fællesrådenes muligheder for at opbygge kompetencer, så de har adgang til redskaber, der kan klæde dem på til at kunne ramme-sætte, formidle og facilitere deltagelses- og beslutningsprocesser på en god og tryk måde lokalt.

Formålet er at sikre en langsigtet stabil udvikling af fællesrådene med høj legitimitet og høj deltagelse i deres arbejde, så ejerskabet til og kvaliteten af fællesrådenes arbejde forbliver på et højt niveau.

Borgerting for Demokrati og Fælleseje

Aarhus er udfordret af, at stort set al udvikling er lagt ud til investorer, hvis primære formål er at skabe udbytte til deres ejere. Det betyder, at det, der bygges, ikke bygges for at udvikle lokalområdet, men for at andre et andet sted i verden kan tjene penge.

Det får priserne til at stige, og borgerne bliver afkoblet fra udviklingen af deres eget nærområde.

Et af redskaberne til at modstå dette pres er at fremme fælleseje og de mange forskellige former for andelsselskaber, der kan give borgerne direkte medejerskab i deres eget lokalsamfund.

Konkret indsats frem mod 2030

Med inspiration fra bl.a. Belgien og Liège ønsker Alternativet at fremme en levende andelsbevægelse, der styrker borgernes engagement og ejerskab i hverdagen.

Til at fremme dette vil vi, på linje med klimaborgertinget, nedsætte et "Borgerting for Demokrati og Fælleseje", som skal være med til at motivere og fremme forskellige former for fælleseje og derigennem styrke borgernes medejerskab, så Aarhus igen i højere grad bliver borgernes by.

Borgertinget skal sammensættes repræsentativt af interesserede borgere udvalgt ved lodtrækning. Det skal facilitere en dybdegående dialog om, hvordan fælleseje kan fremmes lokalt i boligsektoren, f.eks. via andelsboliger, boligforeninger, energifællesskaber og socialøkonomiske virksomheder.

Verdensby for hverdags- demokrati

Alternativet vil gøre Aarhus til en verdensby for hverdagsdemokrati. Et sted, hvor borgerne ikke kun serviceres, men inddrages og inviteres til medansvar og hverdagsaktivisme. Et sted, hvor vi ikke blot taler om fællesskab, men skaber det i praksis.

Det vil vi gøre ved at stille en ny demokratisk værktøjskasse "Demokratisk Værtskab" til rådighed for alle kommunale institutioner som folkeskoler, fritidsklubber, biblioteker, ældrecentre, folkehuse og lignende.

Demokratisk Værtskab giver ledelse og medarbejdere redskaber til at:

- Åbne deres rum for borgerinddragelse, samtaler og initiativer
- Samarbejde med lokale foreninger, fællesråd og borgergrupper
- Bidrage til relationel tryghed og deltagelsesmuligheder i nærområdet

I rollen som demokratisk vært vil den kommunale institution få en tættere relation til lokalsamfundet, og den samskabelse, der opstår, vil være værdifuld for både institutionen og de lokale borgere. Demokratisk Værtskab er et tilbud, som de enkelte institutioner selv kan vælge til, når de ønsker.

Tiltaget understøttes af:

1. Styrket samarbejde med fællesråd og lokale aktører

Dialog og samarbejde med lokale fællesråd, borgergrupper og civilsamfund. Målet er at styrke netværk, støtte lokalt lederskab og skabe mere lokal selvorganisering.

2. Demokratisk værtskab i børn og unges liv

Samarbejde mellem folkeskoler, klubber, Børn og Unge-Byrådet og andre ungeplatforme, så demokrati ikke kun bliver pensum, men også praksis, - og så unge tidligt lærer, at de kan påvirke samfundet.

3. Lærings- og rådgivningsnetværk forankret på biblioteket

Etablering af et lærings- og rådgivningsnetværk for ledere og medarbejdere, der ønsker at blive klogere på, hvordan man kan arbejde med Demokratisk Værtskab. Vi foreslår, at det forankres under bibliotekerne, som i mange år har arbejdet med demokratisk infrastruktur. Det vil give en naturlig platform til deling af metoder, cases og sparring til alle borgere, der ønsker at tage aktivt del i demokratiet.

Alternativets grundpiller

4

**til en trivselsfremmende og
bæredygtig byudvikling i Aarhus**

1. Demokratisk byudvikling: Borgerne skal være medskabere af deres by og lokalsamfund.
2. Trivsel og livskvalitet: Byens rum skal fremme sundhed, fællesskab, tryghed og skønhed.
3. Bæredygtighed inden for planetens grænser: Byens udvikling skal ske med respekt for klima, ressourcer og biodiversitet.
4. Generationsfællesskab og social sammenhængskraft: Byen skal skabe bånd på tværs af alder, livssituationer og sociale skel.

Plads til det gode liv

For Alternativet er et godt hjem, et hjem man har råd til at bo i. Det er forankret i et trygt, nært, velfungerende, varieret og givende lokalsamfund.

I byområderne er alle essentielle daglige behov dækket af nærområdet. For eksempel indkøb, børnehaver, skoler, læger, sundhedshuse, adgang til natur og sociale og kulturelle aktiviteter. Det skal kunne nås til fods og på cykel.

Alle skal kunne se et træ, derfra hvor man bor. Alle skal kunne være en del af et lokalt foreningsliv og kulturelle aktiviteter. Alle skal have adgang til sunde, lokalt producerede fødevarer.

I landområderne er flere små økologiske regenerative landbrug med til at genopbygge levende lokalsamfund og genskabe livet i jorden. Ligesom i byen kan borgere samles om at udvikle nye klima- og miljøvenlige boligformer.

Byggeri og udvikling skal vurderes på, hvad det giver tilbage til lokalsamfundet socialt, miljømæssigt og æstetisk. Det skal være generøst. Vi er et rigt samfund, så hvorfor ikke give plads til et rigt liv?

Billige boliger

Alle skal kunne bo i Aarhus. Også selvom man er enlig pædagog eller social- og sundhedsmedarbejder eller andet. Derfor er der brug for at tilpasse boligmassen med flere almene boliger, flere bofællesskaber og flere alternative boformer som for eksempel tiny houses.

15-minutters byen

Alle beboere i byområder skal have adgang til dagligdags behov som indkøb, børnehaver, skoler, læger, sundhedshuse, adgang til natur og sociale og kulturelle aktiviteter inden for ca. 15 minutter til fods eller på cykel.

Liv på landet

Vi ønsker, at flere skal kunne vælge livet på landet til – også unge og børnefamilier. De vil skabe bedre rammer for, at folk kan blive boende, flytte til eller vende

Vidste du at

Wien er en af de få storbyer i verden, hvor boligpriserne er så lave, at folk med lav indkomst kan bo godt i byen. Det skyldes, at byen selv ejer 220.000 boliger. Dertil kommer over 200.000 boliger, der er bygget med kommunal støtte, og som skal udlejes billigt. Derfor er der færre spekulanter, der skal tjene på boligene, end andre steder.

Fond til strategisk opkøb af jord og ejendomme

Der findes en sejlivet skrøne. Det er fortællingen om, at vi er "nødt til" at bygge en helt masse boliger, for der kommer jo mere end 5.000 nye indbyggere til Aarhus hvert år. Og hvis vi ikke følger med efterspørgslen, så stiger boligpriserne, og så bliver det alt for dyrt at bo i Aarhus.

Det passer simpelthen ikke!

Der findes mange steder, hvor der bygges over den såkaldte efterspørgsel, og hvor priserne alligevel er mangedoblet. Årsagen er simpel: Der bygges ikke for borgere. Der bygges derimod for investorer, der spekulerer i ejendomme. Det giver høje boligpriser og en byggebranche på speed.

Konkret indsats frem mod 2030

Alternativet ser det som en central indsats at etablere en fond, der kan opkøbe ejendomme og jord med henblik på at modvirke spekulation.

Ejerskabet skal styrke kommunens muligheder for at udvikle Aarhus strategisk til gavn for borgerne. Det kan med være opkøb af en villa til opdeling i flere boliger og udlejning til fair priser. Eller opkøb af en forretningsejendom i midtbyen, som kan tilbydes lokale iværksættere, der ellers ikke ville være i nærheden af at kunne etablere sig i midtbyen. Eller en ejendom, der kan ombygges til billige ungdomsboliger. Mulighederne er mange.

50% almene boliger – for en grønnere og socialt retfærdig by

I dag tvinges alt for mange unge, lavtlønnede, familier og ældre ud af byen, fordi boligpriserne løber løbsk. Det skaber en socialt skæv og fragmenteret by. Med flere almene boliger og sociale boligformer kan vi genskabe byens mangfoldighed og tilhørsforhold.

Alternativet ønsker en by, hvor mennesker med forskellige indkomster, baggrunde og livssituationer bor side om side – ikke en by opdelt efter økonomisk status. Vi ønsker et Aarhus for alle.

Konkret indsats frem mod 2030

Alternativet foreslår, at alle nye større boligområder i Aarhus fremover skal rumme mindst 50% almene boliger.

Vi vil sikre, at der ikke kun omlægges til almene boliger i udsatte områder, men i hele byen. Den blandede beboersammensætning skal være normen, ikke undtagelsen. Den er med til at skabe social balance og mere økonomisk retfærdighed.

Almene boliger har samtidig et mindre klimaaftryk per beboer, fordi de ofte bygges mere kompakt, deler ressourcer og energisystemer, og muliggør grøn mobilitet. I stedet for klimabelastende parcelhusudvikling fremmer vi fællesskabsbaserede boligformer i byens eksisterende struktur.

Aarhus som 15-minutters by

Aarhus Kommune skal frem mod 2030 udvikles i retning af en 15-minutters by, hvor alle borgere – uanset postnummer – har adgang til hverdagslivets vigtigste funktioner inden for 15 minutter til fods eller på cykel. Det kræver en strategisk byomdannelse og prioritering af lokalområder, hvor potentialet er størst.

15-minutters byens princip er ikke kun relevant i midtbyen eller nye bydele som Aarhus Ø. Det er nemlig i forstæderne, landsbyerne og de blandede boligområder, at den største gevinst kan høstes for klima, social retfærdighed og hverdagslivskvalitet.

Konkret indsats frem mod 2030

Alternativet ønsker, at Aarhus Kommune identificerer 5–7 lokalområder, hvor potentialet for at udvikle 15-minutters byer er højt, og hvor der kan arbejdes med både serviceudvikling, mobilitet og lokal kapacitetsopbygning.

Vi foreslår, at forvaltningen udarbejder en analyse, som giver overblik over potentialet i alle bydele i kommunen i forhold til nærhed, adgang til hverdagsfunktioner, mobilitet og social infrastruktur. Dette skal tjene som afsæt for borgerdrevne udviklingsprocesser i de udvalgte områder, hvor beboere og lokale aktører inviteres til at kortlægge behov og idéer til udvikling.

Gør Aarhus til en reel studieby – med billige boliger til alle

Der er ca. 50.000 studerende i Aarhus, og presset på billige boliger er stort. Det er både et velfærdsproblem mht. manglende social mobilitet og et konkurrenceparameter for byens uddannelsesinstitutioner.

Alternativet vil øge andelen af billige ungdomsboliger i Aarhus. En studieby skal også være en by, hvor studerende har råd til at bo. Alt andet er social ulighed i forklædning.

Konkret indsats frem mod 2030

Alternativet foreslår, at Aarhus Kommune arbejder for en markant udvidelse af antallet af ungdomsboliger, hvor huslejen maksimalt udgør 30% af SU'en (svarende til under 2.200 kr./md. i 2025-priser).

For at nå målet vil vi bl.a. stille krav i nye lokalplaner om, at huslejen på ungdomsboliger maksimalt må udgøre 30% af SU'en.

Vi vil også fremme transformation af eksisterende bygninger til ungdomsboliger med lav husleje og i samarbejde med studenterorganisationer og kollegieforeninger afprøve nye løsninger med midlertidige boligløsninger som for eksempel modulbyggeri, bofællesskaber eller mikrolejligheder.

Mere sammenhængende bynatur

Vi har brug for meget mere natur - også bynatur. Der er lavet talrige undersøgelser, der viser, hvor vigtig naturen er for vores sundhed og trivsel. Og selvom værdien målt i biodiversitet er højere uden for byen, hvor naturen kan være sig selv uden menneskelig indblanding, så må vi ikke underkende, at bynatur også medvirker til mere robuste forhold for en lang række arter. Især, hvis vi binder naturområderne sammen i kiler og korridorer.

Desværre er bynaturen presset af den udvikling, der har præget Aarhus de seneste mange år, hvor flertallet i byrådet igen og igen har accepteret, at natur bliver reduceret bid for bid, for at investorer kan bygge løs.

Konkret indsats frem mod 2030

Alternativet vil udvide og udvikle den sammenhængende bynatur, så den forgrener sig i kiler, korridorer og parker ud i alle dele af kommunen.

Byudvikling skal altid tage afsæt i en stedsanalyse, der kan sikre, at udviklingen sker ind i - og med respekt for - de landskabelige værdier.

Et eksempel er det gamle istidslandskab langs Aarhus Å, der har enorme rekreative, kulturelle og naturmæssige værdier, og som strækker sig over 32 kilometer fra åens udspring ved Solbjerg Sø til åens udløbet ved DOKK1.

Mere liv på landet

55% af Aarhus Kommunes areal er landbrugsjord, og selvom landbrugsarealet i 2030 skal ned på 34% er der stadig et kæmpe potentiale for at skabe liv i landområderne.

Den nye generation af jordbrugere står klar til at slå sig ned som iværksættere med dyrkning af bæredygtige fødevarer i kombination med andre aktiviteter på små gårde. Det bidrager til lokal fødevarerforsyning og er med til at løse både klima-, biodiversitetskrisen og holde drikkevandet rent og genopbygge jorden, så det skal vi gøre alt for at støtte.

Samtidig er der gode muligheder for at afprøve nye og mere bæredygtige boligområder i det åbne land.

Konkret indsats frem mod 2030

Alternativet vil gøre Aarhus Kommune til det mest attraktive sted at etablere sig for den nye generation af jordbrugere.

Vi vil afsætte jord til små økologisk regenerative jordbrug og multifunktionelle jordbrug som led strategisk udvikling af livet i landområderne.

Vi vil ligeledes understøtte alternative bæredygtige boformer og udvikling, for eksempel gennem bofællesskaber, deleløsninger, fælles grønne arealer og andet lokalt iværksætteri, der kan styrke både det sociale liv og den lokale resiliens.

Smuk arkitektur øger sundhed og trivsel

Arkitektur er ikke bare byggeri. Det er vores fælles ramme for liv, trivsel og identitet. Smukke bygninger og byrum løfter sjælen, skaber stolthed og styrker fællesskabet. De gør byen menneskelig, sanselig og inviterende.

Talrige studier inden for miljøpsykologi og neuroarkitektur viser, at smukke, harmoniske omgivelser reducerer stress, sænker puls og blodtryk og fremmer følelsen af tryghed. Omvendt kan rodet, monotont eller grimt byggeri skabe uro og overstimulering i hjernen.

I Aarhus har vi allerede en 'Politik for Arkitektur og Bykvalitet', men alt for ofte skubbes æstetik og kvalitet til side af økonomiske hensyn. Det er på tide, at byrådet tager kommunens egen politik alvorligt og stiller større krav til bygherrer.

Konkret indsats frem mod 2030

Alternativet vil sikre, at smuk arkitektur bliver en reel prioritet. Vi vil stille krav til, at arkitektonisk kvalitet og skønhed bliver bindende kriterier i lokalplaner og udbud - ikke blot vejledende ønsker.

De øgede krav skal sikre, at kommunens eksisterende arkitekturpolitik fremover bliver håndhævet i praksis.

Vi vil også arbejde også for at indføre en systematisk evaluering af den arkitektoniske kvalitet ved større byggerier, så der er større synlighed omkring, hvad et byggeri giver tilbage til omgivelserne.

Følelsen af demokrati

Demokratisk engagement rummer mange positive følelser, som får dig til at føle dig involveret, anerkendt og motiveret. Andreas Lloyd beskriver i bogen "Følelsen af Demokrati", at det kan være følelsen af:

Berettigelse - at have ret til at tale og blive hørt.

Samhørighed - at kunne være stille, fordi man stoler på fællesskabet.

Tilfredshed - at have tillid til systemet og føle sig anerkendt.

Stolthed - at tage ansvar for sit eget liv og fællesskabet.

Magt - at kunne bidrage til reel forandring.

Håb - at tro på, at vi sammen kan skabe et bedre samfund.

Fælles for disse følelser er, at de ikke opstår alene, men i fællesskaber. De opstår, når mennesker mødes fysisk, deler samme rum og engagerer sig sammen. Det er i samværet som hele mennesker, uden skærme eller filtre, at vi skaber og bevarer lysten til demokratisk deltagelse.

Byggeri inden for de planetære grænser

6 ud af 9 planetære grænser er overskredet på grund af vi menneskers aktiviteter. Det betyder, at vi har bragt globale økosystemer ud af balance og dermed ud af kontrol. Klimaet er den mest kendte af de grænser, der er overskredet. Vi udleder alt for meget CO₂. I Danmark står byggeriet for omkring 1/3 af al vores CO₂-udledning. Det får temperaturen til at stige, isen til at smelte og vandet til at stige. Den utryghed kan vi ikke byde vores børn.

Alternativet vil en tryk fremtid, hvor udviklingen af Aarhus kommer til at ske inden for klodens grænser. Derfor støtter vi op om ByggestopBevægelsens målsætning om, at nybyggeri skal reduceres med 80%.

Vi skal bygge mindre og fordele bedre. Vi skal rive mindre ned og renovere mere. Vi skal have mindre spekulation og mere retfærdighed. Vi skal skabe en fælles fremtidsfortælling om den bæredygtige by.

Nye principper for byggeri i aarhus

Alle udviklingsprojekter og eksisterende bolig- og erhvervsområder skal gentænkes med udgangspunkt i bæredygtighed, CO₂-reduktion, produktion af energi og biodiversitet.

Bevar eller forklar

Der skal altid renoveres, hvor det er muligt, i stedet for at bygge nyt. Hvis der endelig skal bygges nyt, skal det være CO₂-neutralt og give tilbage til nærmiljøet. Dogmet "Bevar eller forklar" gælder for bygherren.

Mere natur som afsæt for bæredygtig byudvikling

I Klimaaftalen fra 2024 vedtog et flertal i Aarhus byråd, at landbrugsarealet skal ændres fra at udgøre 55% af kommunens areal til at udgøre en tredjedel i 2030. Det betyder, at arealet i Aarhus fremover vil ligeligt fordele mellem by, natur og landbrug, hvor hver del fylder cirka en tredjedel.

Hvis byrådet vel at mærke finansierer sin egen plan. Det er desværre ikke en selvfølge, men Alternativet vil kæmpe for, at det sker. Det er nemlig helt afgørende for både klima, natur og menneskers trivsel, at vi får mere natur.

Konkret indsats frem mod 2030

Alternativet vil holde byrådet fast på det vedtagne arealprincip om, at kommunens arealer frem mod 2030 skal fordeles med cirka 1/3 by, 1/3 natur og 1/3 landbrug.

Der skal afsættes penge til finansiering af omlægningen, og arealprincippet skal implementeres som et styrende redskab i kommunens planlægning og disponering af arealer.

Der skal sættes mål for den vilde natur, så det øgede naturareal får en målbar effekt i form af øget biodiversitet.

Der skal ligeledes sættes mål for sammenhængende bynatur, så vi lægger grunden for en regenerativ byudvikling, hvor mennesker og økosystemer trives side om side.

Krav til klima og biodiversitet i nye lokalplaner

Klima- og biodiversitetskrisen kræver, at kommunen tager ansvar for både eget byggeri og for rammerne af privat byggeri.

Selvom Alternativet vil reducere nybyggeri med 80%, er det vigtigt, at der stilles tydelige klima- og biodiversitetskrav til byggeriet. Det kan vi gøre gennem lokalplaner, grundsalg og partnerskaber.

Ved at stille klare krav i lokalplanerne kan Aarhus Kommune fremme et byggeri, der reducerer CO₂-udledningen, beskytter naturen og skaber sunde, levende bydele – til gavn for både mennesker og miljø.

Konkret indsats frem mod 2030

Alternativet arbejder for, at byrådet skal stille sig i spidsen for en regenerativ tilgang til byens udvikling, hvor bygninger ressourcemæssigt giver mere tilbage omgivelserne end de tager. Det omfatter både natur, klima og sociale forhold. Denne tilgang er i tråd med anbefalingerne fra Aarhus Kommunes eget Klima- og Bæredygtighedsudvalg.

Vi vil fra 2026 indarbejde krav til klimaaftryk og biodiversitet i alle lokalplaner. Lokalplanerne skal indeholde en livscyklusvurdering (LCA) af byggeriets CO₂-aftryk, og den maksimale CO₂-udledning skal holde sig inden for klodens grænser.

Der skal ligeledes stilles krav, der fremmer genbrug, nænsom renovering og brug af biogene og lokale materialer.

Biodiversitet skal tænkes aktivt ind i form af grønne artsrige korridorer og udearealer, grønne tage og naturbaserede løsninger.

Stop for nedrivninger i Gellerup og Bispehaven

Nedrivning af sunde boliger er både klimamæssigt uansvarligt og socialt skadeligt. Det ødelægger velfungerende fællesskaber og skubber mennesker ud af deres hjem – ofte på baggrund af deres etnicitet og indkomst.

Det er vigtigt for os som mennesker, at bymiljøer har en historie, at vi kan opleve de fysiske rammer med vores krop og sanser. Hvis alt er nyt, bliver vi rodløse.

Konkret indsats frem mod 2030

Alternativet vil stoppe de planlagte og fremtidige nedrivninger af velfungerende almene boliger i Gellerup og Bispehaven.

I stedet skal fokus være på renovering, transformation og beboerdrevne udviklingsplaner.

Gellerup og Bispehaven har helt særlige kvaliteter som byens eneste internationale bydel. Det er en gave til byens mangfoldighed.

Aarhus skal være en mangfoldig by med plads til at behandle alle værdigt.

Lav sol over Aarhus

Vi skal have meget mere sol på tagene. Ifølge Danmarks Almene Boliger har udlejningsejendomme og almene boliger i Aarhus et tagareal på i alt 4,3 km², der kan levere strøm til mere end 90.000 borgere.

Læg dertil tagarealer fra alle de offentlige bygninger, virksomheder, p-anlæg og lignende.

Det er meningsfuld lokal produktion på arealer, der ikke har bedre anvendelsesmuligheder. Og det er med et minimum af transport og energispild, da produktionen foregår dér, hvor strømmen skal bruges.

Konkret indsats frem mod 2030

Alternativet prioriterer sol på tagarealer over sol-anlæg i det åbne land. Det gør vi af æstetiske hensyn, og fordi vi kun kan løse klimakrisen, hvis vi giver naturen plads til at være sig selv.

Vi vil iværksætte tiltag, der sikrer fuld udnyttelse af solenergi fra bygninger med integration af solceller på tage og facader. Det omfatter krav til fremme af udviklingen lokalt og interessevaretagelse på Christiansborg, hvor SVM-regeringen gør det unødigt svært at udnytte solenergi på tagarealer.

Stop for grundsalg som kommunal finansieringskilde

I årtier har byrådsflertallet solgt ud af arvesølvet. Salg af grunde til investorer er blevet budgetteret som vigtig indtægtskilde, og på den måde er salget af grunde blevet styrende for byudviklingen.

Igen og igen har vi set, hvordan hensynet til investorerne vægtes højere end hensynet til borgerne. Rædselsbyggeriet, Unity, på Randersvej, der skæmmer nordbyen. Udstykning af parceller i Hjortshøj, der tvinger det lokale jordbrug til at flytte og ødelægger et dyrebart lokalt fælleskab, som ovenkøbet bidrager med sunde lokale fødevarer og beskyttelse af drikkevandet. Det er blot eksempler.

Vi skal væk fra meningsløs byudvikling, der er styret af økonomiske interesser. I stedet skal vi tage styringen i egen hånd og udvikle Aarhus strategisk, så borgerne får de bedst tænkelige rammer for at leve gode inden for klodens grænser.

Konkret indsats frem mod 2030

Alternativet vil stoppe grundsalg som kommunal finansieringskilde. Det skal sikre, at kommunen ikke sælger grunde for at finansiere andre af kommunens udgifter og dermed styrke muligheden for at arbejde mere strategisk med anvendelsen af kommunens grunde til gavn for borgerne.

Det hverken kan eller skal undgås, at der også fremover vil blive solgt grunde, men for at sikre, at kommunen ikke gør det af pengenød, skal indtægterne fra grundsalget øremærkes til opkøb af ny jord og ejendomme, som kan indgå strategisk og bidrage til positiv udvikling og lavere boligpriser.

Progressiv ejendomsskat

Jo større boligareal, des mere skal der betales i skat. Det mener vi, er et sundt princip.

På den måde kommer beskattningen i højere grad til at afspejle den forurening og det miljø- og klimamæssige aftryk, som boligen efterlader.

Dermed får boligejeren også bedre mulighed for at tage ansvar for sit eget forbrug.

Konkret indsats frem mod 2030

Alternativet ønsker at indføre progressiv ejendomsskat, så beskattningen lægges efter boligens størrelse. Jo flere kvadratmeter, des højere grundskyld. Og omvendt.

Derfor sørger vi for at samle flertal for, at Aarhus Kommune aktivt skal opfordre regeringen til at give landets kommuner mulighed for at indføre progressiv beskattning.

Skyggepriser i alle kommunale bygge- og anlægsprojekter

Skyggeprisen er en beregnet pris på CO₂-udledning, som synliggør klimabelastningen og fremmer grønne løsninger. Skyggepriser betyder, at CO₂ får en økonomisk "pris" i kommunens regnemodeller, også selvom det ikke er en reel betaling. Det gør klimabelastningen synlig, så den kan indgå i beslutningsgrundlaget. Samtidig fremmer det anvendelsen af lavemissionsmaterialer, cirkulære løsninger og klimavenlig innovation i byggebranchen.

Konkret indsats frem mod 2030

Alternativet arbejder for at indføre CO₂-skyggepriser i alle kommunale bygge- og anlægsprojekter.

Det betyder, at klimabelastningen fra materialer og konstruktioner skal indregnes økonomisk, for eksempel i forbindelse med et udbud.

Denne indsats er på linje med Aarhus Kommunes eget Klima- og Bæredygtighedsudvalgs anbefalinger.

Du betyder noget!

Hverdagsaktivisme handler om det stille, daglige engagement og det positive pres, der driver langsigtet samfundsforandring. Det er alt det, vi hver især kan gøre i det små, men som tilsammen skaber store forandringer.

Som borgere kan vi alle være hverdagsaktivister i byudviklingen – vi kan være byskabere, både i det store og i det små.

Som byskabere kan vi handle her og nu og sætte ting i gang, uanset hvad der motiverer os. Vi kan starte i det små og arbejde konkret. Vi kan gøre os tilgængelige for hinanden, dele ejerskab og bruge tillid som en vigtig ressource. Der findes både økonomiske midler og masser af energi og identitet knyttet til synlige initiativer.

Men vi har brug for hinanden, hvis vi for alvor skal skabe forandring. Sammen kan vi dele ressourcer og løfte indsatser, så vores engagement bliver endnu stærkere. Vi kan tage initiativ og samarbejde med vores naboer, være fleksible og give hinanden rum til at handle. Vi kan dele respons, viden og netværk på tværs af borgere, politikere, forvaltning og developere. Vi kan få øje på nye muligheder og skabe fælles drømme – og vi kan invitere hinanden op i helikopterperspektivet for at udvikle byen sammen.

På tværs af generationer i parcelhuskvarteret

Der bliver flere og flere ældre i Danmark. Den udvikling betyder, at op imod 400.000 parcelhuse* om få år vil stå tomme i Danmark, hvis vi ikke gør noget. Mange af dem i Aarhus.

Alligevel vil det nuværende byrådsflertal bygge flere nye parceller. Flertalspartierne begrundet det med, at Aarhus ikke kan undvære indtægterne fra grundsalget, og at der mangler "gode" (læs store) boliger til de unge børnefamilier.

Alternativet finder den form for udvikling meningsløs og uansvarlig. Villaen er den mest klimabelastende boligform, der findes. Derfor skal vi ikke bygge nye, men være gode til renovere og få det bedste ud af de eksisterende.

Mange ældre oplever, at deres villa er blevet for stor og vil gerne bo på mindre plads, men ofte vil de også gerne blive i det område, hvor de har levet en stor del af deres liv. Imens søger unge familier en tryk ramme, deres børn kan vokse op i - tæt på grønne arealer og med ro på vejen.

De eksisterende parcelhuskvarterer har et kæmpe potentiale. Det potentiale vil Alternativet forløse til glæde for både unge og ældre.

Hjælp til opdeling af villaer

Oftentimes er det svært at tage skridtet videre, selvom boligen er blevet alt for stor. Derfor skal det være muligt at få uvildig rådgivning til ombygning af villaen.

Flere lokale bofællesskaber for ældre

Der skal være flere og billigere bofællesskaber for ældre, så man kan dele sit ældreliv med de mange aktive ældre i nærområdet.

Plads til leg på gaden

For unge familier er det vigtigt, at der er trygge rammer for deres børn. Derfor vil vi fredeliggøre boligområderne og give plads til legen på vejen.

Fokus på udvikling af eksisterende parcelhusområder

Parcelhusene udgør en kæmpe klimaudfordring. De har et højt klimaaftryk, spreder byen og kræver biltransport.

Derfor bør vi som kommune tage ansvar og stoppe for nye udlægninger af nye parceller og i stedet samle kræfterne om at udvikle de eksisterende parcelhuskvarterer.

Konkret indsats frem mod 2030

Alternativet vil stoppe for nybyggeri af parcelhuse. I stedet vil vi udvikle de eksisterende parcelhuskvarterer med bedre mulighed for opdeling af villaer, flere bofællesskaber, udvikling af nye boligtyper, klimarenovering og fredeliggørelse af områderne, så de bliver trygge at færdes i for både børn og ældre.

Vi vil prioritere transformation frem for nybyggeri i planstrategier og lokalplaner.

Indsatsen skal understøttes af en strategi for flyttekæder, der med afsæt i udvikling af lokale fællesskaber, har til formål at gøre det nemmere for ældre at skifte til mindre bolig og nemmere for unge at blive en del af et eksisterende parcelhuskvarter.

Gratis vejledning til opdeling af villaer

Mange ældre oplever på et tidspunkt, at villaen bliver for stor. De vil gerne skifte til en mere egnet bolig, men et bofællesskab kan virke dyrt, når man kommer fra et hus, der er betalt ud, og det kan være svært at overskue, hvad der ellers er af muligheder.

Ved at hjælpe med rådgivning kan vi både hjælpe de ældre og sætte gang i flyttekæderne, så der bliver plads til flere unge i de eksisterende villakvarterer.

Konkret indsats frem mod 2030

I stedet for at bruge penge på byggemodning til nye parceller, som det nuværende byråd gør, vil Alternativet åbne for rådgivning til villaejere om de forskellige muligheder, der er for at skifte til en mindre bolig.

Rådgivningen kan for eksempel være en vurdering fra en arkitekt af, om ens villa kan deles op i flere boliger. Det kan være økonomisk rådgivning i forbindelse overvejelser om opdeling af en villa eller vejledning om skifte til et bofællesskab, - eller hjælp til energirenovering. Rådgivningen skal fungere som en indgang, hvor man guides videre til det rigtige sted i de tilfælde, hvor der allerede findes rådgivning på området.

Formålet er at sætte gang i flyttekæderne så vi med udgangspunkt i den eksisterende boligmasse kan hjælpe til, at flest mulige bor i det, de selv betragter som en egnet bolig.

Legen tilbage på vejen

Børns leg er forsvundet fra villavejen. Det betyder, at børn har mistet en vigtig mulighed for at udfolde sig fysisk og udvikle sig socialt. De har mistet deres frie, uovervågede rum, hvor de kan lege med andre børn og møde andre voksne, samtidig med at forældrene får et frirum.

At legen er helt afgørende for børns trivsel understreges af, at leg og sociale aktiviteter endda også kan bidrage til at bearbejde traumer og skabe stabilitet i kriser.

Konkret indsats frem mod 2030

Vi vil have legen tilbage på vejen og gøre det muligt at mødes med naboen og høre fuglene synge – uden konstant støj og fare fra biler. Boligområder skal være trygge rammer for børn – ikke bilbyer!

Derfor vil vi fredeliggøre parcelhuskvarterer og boligområder generelt i Aarhus, så det bliver trygt og naturligt at lade børn lege på vejen og gå eller cykle alene til skole, venner og fritidsaktiviteter.

Vi foreslår konkret:

- Max 30 km/t i boligområder
- Udvikling af trafikøer i samarbejde, så der kun er lokal trafik i boligområderne
- Udvikling i samspil med klimasikring, hvor der være behov for etablering af regnbede og lignende
- Udvikling sammen med beboerne, så man som borger selv kan være med til at præge sin egen gade.

Fra hamsterhjul og ødelagt natur til en meningsfuld hverdag med rig natur og tid til omsorg!

Alternativet i Aarhus præsenterer i en række udspil en vision for Aarhus. En vision, der handler om at give borgerne mulighed for at leve gode liv med høj livskvalitet uden at skade andre mennesker og den jord, vi bor på.

Vi tager afsæt i de nære og lokale fællesskaber, uanset om det handler om lokal fødevarerproduktion, velfærd, børn og unge, ældre, klima, kultur, mobilitet eller som i dette udspil - byggeri og byudvikling.

Vi er optaget af de psykologiske faktorer, som kan øge trivslen. De vigtigste ting i livet er nemlig slet ikke ting. Det er derimod samhørighed, frihed, mening med livet, anerkendelse, identitet, tillid, engagement og nydelse, herunder ikke mindst adgang til natur.

Vi drømmer om en fremtid, hvor vi øger trivslen og mindsker det materielle overforbrug, som er ødelæggende for vores livsbetingelser.

Det er en anderledes måde at indrette samfundet på. Hvor andre partier ser vækst som det altoverskyggende mål, der skal sikre nok penge til at holde velfærdssamfundet i gang, ser vi trivsel som det egentlige mål. Velfærd er blot et middel til at øge trivslen. For os tæller friheden, de nære relationer og omsorg højere. For det er igennem det, at vi kan øge trivslen og skabe en positiv udvikling af vores samfund.

Følg Alternativet Aarhus på

facebook.com/altaarhus

@aarhus.alternativet

bsky.app/profile/alternativetaarhus.bsky.social

Se vores 6 udspil
for en bedre fremtid
i Aarhus
alternativet-aarhus.dk

Alternativet

